

Norma, kas attiecas uz maksātnespējas administratora tiesībām pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru administrators tiek atcelts no maksātnespējas procesa, atbilst Satversmei

2015. gada 12. martā Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2014-23-01 „Par Civilprocesa likuma 363.⁸ panta astotās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010. gada 31. oktobrim), ciktāl tā attiecas uz maksātnespējas administratora tiesībām pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru administrators tiek atcelts no maksātnespējas procesa, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Tiesas lēmums par administratora atcelšanu no pienākumu pildīšanas maksātnespējas procesā nav tāds nolēmums, kura pārsūdzības nodrošināšana būtu likumdevēja pienākums

Apstrīdētā norma

Apstrīdētā norma bija spēkā līdz 2010. gada 31. oktobrim un tā citastarp noteica, ka tiesas lēmums par pieteikuma un sūdzības izskatīšanu, tajā skaitā par administratora atcelšanu no pienākumu pildīšanas maksātnespējas procesā uz pieteikuma pamata, nav pārsūdzams.

Augstākā juridiska spēka norma

Satversmes 92. pants: „Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.”

Ņemot vērā pieteikumā ietvertos argumentus, Satversmes tiesa vērtēja apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. [10]

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Gata Krasovska konstitucionālās sūdzības, kurā pausts viedoklis, ka apstrīdētā norma nesamērīgi ierobežo viņa pamattiesības, turklāt ierobežojumam neesot leģitīma mērķa. Attiecībā uz sūdzības iesniedzēju tiesa divos maksātnespējas procesos

pieņēmusi lēmumu par viņa atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanas. Minētais lēmums atbilstoši apstrīdētajai normai nav pārsūdzams. Šāda situācija esot pretrunā ar tiesībām uz taisnīgu tiesu.

Tiesas secinājumi un lēmums

Par tiesību uz taisnīgu tiesu saturu

Satversmes tiesa norādīja uz tās nolēmumos jau iepriekš pausto atziņu: likumdevējs ir plaša rīcības brīvība pieņemt procesuālos likumus. Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu neparedz ikvienas lietas pārsūdzību un izskatīšanu augstākā instancē. Likumdevējs, ievērojot savas rīcības brīvības robežas, kas izriet no Latvijas tiesību sistēmas un valstij saistošiem starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem, var noteikt to lietu kategorijas, kurās tiesas nolēmumi nav pārsūdzami. [10]

Satversmes tiesa atzina, ka vērtējot, vai lēmums par administratora atcelšanu ir tāds nolēmums, kura pārsūdzība augstākā instancē būtu nodrošināma, ir jānoskaidro:

- 1) vai personai tiek nodrošināts taisnīgs tiesas process tās instances tiesā, kas pieņem attiecīgo nolēmumu;
- 2) kāds ir tās lietu kategorijas raksturs, kuras ietvaros tiesas nolēmums tiek pieņemts, un kāds ir likumdevēja mērķis šīs lietu kategorijas regulēšanā. [11]

Par tiesas procesu

Satversmes tiesa atzina, ka administratoram **tika nodrošināts taisnīgs tiesas process** tās instances tiesā, kas pieņēma lēmumu par viņa atcelšanu no maksātnespējas procesa. Likums paredzēja kārtību, kādā administrators uzaicināms uz tiesas sēdi, kurā tika izskatīts jautājums par viņa atcelšanu no maksātnespējas procesa, un administratoram bija iespēja sniegt mutvārdu paskaidrojumus tiesai. [12, 14]

Par maksātnespējas procesa lietu raksturu

Satversmes tiesa atzina, ka **maksātnespējas procesa lietas ir sevišķa lietu kategorija**. Maksātnespējas procesa lietas ir specifiskas un atšķiras no vispārējā civilprocesuālajā kārtībā izskatāmajām lietām. Ja tiesa atzina, ka ir iestājies kāds no Maksātnespējas likumā

noteiktajiem atcelšanas pamatiem, tad administrators tika atcelts no konkrētā maksātnespējas procesa. Šāds tiesas lēmums sekmēja Maksātnespējas likuma mērķa (veicināt parādnieka maksātnespējas atjaunošanu un aizsargāt kreditoru kopuma intereses) sasniegšanu. Savukārt administratoram, kuru tiesa atcēla, **nav subjektīvo tiesību** turpināt administratora pienākumu pildīšanu konkrētā maksātnespējas procesā. [13, 14]

Secinot, ka likums nodrošināja administratoram taisnīgu tiesas procesu un administratoram nebija subjektīvo tiesību turpināt administratora pienākumu pildīšanu konkrētā maksātnespējas procesā, Satversmes tiesa noteica, ka **apstrīdētajā normā ietvertais tiesas lēmums par administratora atcelšanu nav tāds nolēmums, kura pārsūdzības nodrošināšana būtu likumdevēja pienākums**. Tādējādi Satversmes tiesa atzina Civilprocesa likuma 363.⁸ panta astoto daļu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010. gada 31. oktobrim), ciktāl tā attiecas uz maksātnespējas administratora tiesībām pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru administrators tiek atcelts no maksātnespējas procesa, **par atbilstošu Satversmes 92. pantam**. [14]

Par likumdevēja rīcības brīvību

Satversmes tiesa norādīja, ka likumdevējs savas rīcības brīvības ietvaros var pieņemt arī tādu normatīvo regulējumu, kas administratoram ļautu pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru viņš atcelts no administratora pienākumu pildīšanas maksātnespējas procesā. [14] Šobrīd spēkā esošais Civilprocesa likuma regulējums noteic, ka tiesas lēmums par administratora atcelšanu atsevišķos gadījumos ir pārsūdzams. [1.4]

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stāsies spēkā tā oficiālās publicēšanas dienā. Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājas lapā.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt Satversmes tiesā izskatāmās lietas faktisko apstākļu izpratni. Tā nav uzskatāma par sprieduma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv

67830748, 29813216